

§ 126

Yttrande över remiss - Administrativa sanktioner i socialförsäkringen (Ds 2025:8)

Ärendenr 2025/357-1.3.1.5

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att anta socialförvaltningens yttrande över promemorian Administrativa sanktioner i socialförsäkringen (Ds 2025:8) och avge nedanstående som Luleå kommuns svar till Socialdepartementet.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Reservationer

Andreas Skarvö (M) och Joakim Eck (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Utredningen (S 2024:C En effektivare ordning för att bekämpa bidragsbrott) har bland annat haft i uppdrag att se över och analysera 2021 års bidragsbrottsutrednings förslag om ett administrativt sanktionssystem och en bidragsspärr (se SOU 2022:37 och SOU 2023:52). Utifrån denna analys föreslår utredningen justerade förslag som innebär att sanktionsavgifter och avstängning införs i socialförsäkringen.

Utredningen föreslår bland annat:

- Sanktionsavgifter i socialförsäkringen och hur personer ska kunna stängas av från socialförsäkringens förmåner under en viss tid för att skydda försäkringen.
- Genom att införa ett system för administrativa sanktioner ska en sanktionsavgift kunna ges till dem vars felaktiga ersättning krävs tillbaka.
- En avstängning från en förmån föreslås kunna beslutas av Försäkringskassan och av Pensionsmyndigheten. En avstängning föreslås kunna gälla mellan tre månader och tre år.
- Den som lämnar en oriktig uppgift ska få en sanktionsavgift, om den oriktiga uppgiften har lett till en felaktig utbetalning av ersättning. Detsamma gäller den som inte uppfyller en skyldighet att lämna uppgifter eller anmäla ändrade förhållanden, om underlåtenheten har lett till en felaktig utbetalning. Administrativa sanktionsavgifter

innebär ett strikt ansvar för oriktiga uppgifter och för underlåtenhet att uppfylla en uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

- Sanktionsavgiften är 25 procent av det återkrävda beloppet. Minimibeloppet är dock 4 procent av det prisbasbelopp som enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken gäller för det år som beslutet om avgiften fattas. Räknat på prisbasbeloppet för 2025 innebär detta ett minimibelopp om 2 352 kronor. Maximibeloppet för en sanktionsavgift är 125 procent av prisbasbeloppet. Räknat på prisbasbeloppet för 2025 innebär detta ett maximibelopp om 73 500 kronor.
- En sanktionsavgift ska sättas ned helt eller delvis om det är oskäligt att ta ut sanktionsavgiften med fullt belopp med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.
- Avstängning från förmåner (bidragsspär) Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska kunna besluta om avstängning från en specifik förmån för individer som medvetet eller av vårdslöshet försöker utnyttja socialförsäkringen felaktigt. Avstängningsperioden föreslås vara mellan tre månader och tre år.

Luleå kommuns yttrande

Socialförvaltningen/Luleå kommun har fått möjlighet att lämna yttrande över förslaget - Administrativa sanktioner i socialförsäkringen (Ds 2025:8) som syftar till att stärka arbetet mot välfärdsbrott. Socialförvaltningen avstyrker förslaget utifrån följande synpunkter.

Socialförvaltningen bedömer att det är av yttersta vikt att förstärka samhällets förmåga och kapacitet inom området. Detta arbete får dock inte riskera socialtjänstens grunduppdrag och drabba personer som redan lever i utanförskap. Med detta i åtanke bedömer socialförvaltningen att föreslagna åtgärder inom ramarna för redovisad promemoria är för breda och djupgående.

Socialförvaltningen konstaterar att förslagen i promemorian riskerar att både försvåra och försena nyttjandet av trygghetssystemet. Anledningen till detta är att personer i behov av stöd kan välja avstå från att ansöka om förmåner av rädsla för att göra fel. Denna del är synnerligen kontraproduktiv utifrån inriktningen i den nya socialtjänstlagstiftningen.

Socialförvaltningen ser också risker att sanktionerna indirekt kan påverka barn i redan utsatta familjer negativt. Detta eftersom sanktioner mot vårdnadshavare kan försätta hushållet i en ekonomisk svår situation som både direkt och indirekt skulle kunna drabba ett barn i oskälig omfattning.

Utöver detta bedömer socialförvaltningen att förslagen i promemorian inte i tillräcklig stor omfattning tar hänsyn till risken för negativa konsekvenser för personer med beroendeproblematik och neuropsykiatriska diagnoser.

Socialförvaltningen ser också att utredningen riskerar att innebära merarbete i frågor kopplade till GDPR och personuppgiftsbehandling inklusive samordning med berörda myndigheter, exempelvis i ärenden kopplade till påförande av sanktionsavgift som ska samordnas med förfarandet för återbetalning, vilket skulle kunna påverka hur socialnämnden hanterar ärenden om felaktiga utbetalningar. Inom ramarna för detta ser även socialförvaltningen att det finns risker kopplade till integritetsaspekten, då förslaget innebär en ökad behandling av känsliga personuppgifter, inklusive uppgifter om enskildas hälsa.

Socialförvaltningen konstaterar att regelverket riskerar leda till ekonomiska konsekvenser för socialtjänsten eftersom fler personer kan behöva ansöka om ekonomiskt bistånd. Tillika kan även behovet av stödinsatser öka, vilket i sin tur ytterligare ökar belastningen på socialtjänstens verksamhet.

Minskad tillgång till trygghetssystemet kan särskilt påverka personer med låg administrativ förmåga, exempelvis äldre, personer med kognitiva funktionsnedsättningar eller språksvårigheter som då av rädsla att göra misstag avstår från att ansöka om stöd och förmåner som de har rätt till.

Socialnämndens arbetsutskott har 2025-06-04 § 55 föreslagit socialnämnden besluta att anta socialförvaltningens yttrande över promemorian Administrativa sanktioner i socialförsäkringen (Ds 2025:8) och avge ovanstående som Luleå kommuns svar till Socialdepartementet. Vid ärendets behandling reserverade sig Andreas Skarvö (M) mot beslutet.

Sammanträdet

Socialförvaltningen föredrar ärendet.

Andreas Skarvö (M) och Joakim Eck (M) föreslår att ärendet återremitteras med följande motivering: *Vi kommer att yrka på en återremiss då remissvaret varken behandlar eller väger in den potentiella samhällsnytta som förslaget innebär. Fusk är ett brott, brott måste förebyggas och bekämpas till varje pris. Vi ser denna utökning av verktygslåda som en del i det brottsförebyggande arbetet. Idag har vi tyvärr infiltration av kriminella i alla våra "samhällsvener", inklusive socialförsäkring.*

Annika Sundström (V), Tim Larsson (S), Sara Hjalte (V), Ylva Mjärdell (L), Carola Lidén (C), Ann-Christin Lahti (MP) föreslår bifalla arbetsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer Andreas Skarvös förslag om återremiss under proposition och finner att socialnämnden avslår förslaget.

Ordföranden ställer därefter arbetsutskottets förslag under proposition och finner att socialnämnden bifaller förslaget.

Dialog

Dialog har genomförts med berörda tjänstepersoner inom socialförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Sammanfattning av promemorian – Administrativa sanktioner i socialförsäkringen, SOC Hid: 2025.918
- Socialförvaltningens förslag till beslut gällande yttrande över remiss - Administrativa sanktioner i socialförsäkringen (Ds 2025:8), SOC Hid: 2025.1696
- Socialnämndens arbetsutskotts beslut 2025-06-04 § 55, SOC Hid: 2025.1808

Beslutet skickas till

Socialdepartementet

LULEÅ KOMMUN

Detta dokument är elektroniskt signerat.

Ordförande : Bodil Wennerbrandt Sevastik

Justerare: Maria Rångevall

Sekreterare: Frida Lundström